

Jan Magnusson är bibliotekarie och doktorand vid litteraturvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet. Han arbetar med en avhandling om Paul Anderssons lyrik.

Plato and the history of the idealistic, homoerotic, lyric discourse

This article describes how the Dialogues of Plato were introduced to a European audience by Marsilio Ficino in the city of Florence during the 1460's. In one decade all the Dialogues were translated from greek to latin, the lingua franca of Europe. From this time on the dialogues keep returning to the intellectual discourse in Europe. This is especially true for the last part of the 18th century and the beginning of the 19th century. A description of the content of the dialogue *Symposion* follows. I take a few examples of homoerotic poets from the German cultural history. Then follows a description of Swedish poets who practice same-sex love in their life and also write platonic of some, idealistic poetry. Erik Sjöberg (1794-1828), Viktor Rydberg (1828-1895) and Vilhelm Ekelund (1880-1949) are the examples examined in this article. My idea is that platonic idealism and practiced homoeroticism are parallell features in the life of many of the homoerotic poets of the time before the use of the term homosexuality.

Identitet, erfarenhet och livshistorier

Recension

Pia Lundahl: *Lesbisk identitet*,
Carlssons bokförlag, Sthlm 1998.

Under de senaste femton åren har Gay and Lesbian Studies vuxit sig starka i stora delar av Europa och i USA. I Skandinavien har dock intresset för homosexualitet och homosexuella varit betydligt mera ljummet. Etnologen Pia Lundahl tillhör en av de få som har medverkat till att bryta denna trend av tystnad och ointresse genom att skriva ett av de första verken om lesbiska i Sverige under 1900-talet - *Lesbisk identitet*.

I sin studie granskar Pia Lundahl vad som är möjligt att erfara för kvinnor under 1900-talet vad gäller sexualitet. Undersökningen bygger på djupintervjuer med ett tjugotal kvinnor om deras erfarenheter och upplevelser av identitet: "lesbisk".

Citatet nedan är hämtat från Lundahls bok. Hon intervjuar här en kvinna i 30-års åldern om hennes förflutna och hur hon upptäckte att hon "var" lesbisk:

Jag tror inte att det var jag som tog initiativet, åtminstone inte i början. Det var...jag vet inte...men det var liksom i den perioden som tjejerna började få bröst och började liksom...ja, började bli sexuella, det var nånstans då som jag började onanera också, jag kommer inte ihåg exakt när det var första gången. Sen var det ett par olika tjejer som...lite olika varianter på samma tema men det var alltid så där att jag...skulle vara Peter Holm eller nån sån där (sjunger den gamla hiten "Monia").(s.35).

Utdraget visar hur naturligt det var för den intervjuade kvinnan att som ung flicka uttrycka eller kanske snarare organisera sina tidiga sexuella erfarenheter utifrån en heterosexuell mall. Det var mer eller mindre tvunget att det fanns en man med i leken - även om han "gjordes" av en ung flicka.

Lundahl menar att de intervjuade kvinnorna sammanfogar skilda erfarenheter till att passa in som en skärva av deras livshistorier. Flera disparata upplevelser vävs in i varandra så att berättelserna om kvinnornas sexuella identitet bildar helhet och blir begripliga.

I sin bok kommer författaren bland annat fram till att en av de mera framträ-

dande dragen bland de intervjuade kvinnorna är behovet av att normalisera sina upplevelser och tona ned "det sexuella". De intervjuade kvinnorna är uppenbarligen medvetna om att de definieras som annorlunda. Viktigt blir då att framhålla att de är som vilka (hetero-) kvinnor som helst bortsett ifrån att de älskar andra kvinnor. Pia Lundahl menar att detta nedtonande kan ses som "ett uttryck för att kvinnorna talar *mot* beskrivningen av den lesbiska kvinnan" (s.220).

Centralt i Lundahls undersökning är de begrepp och kategorier som människor använder för att beskriva varandra som individer. I hennes studie blir det alltså viktigt att analysera hur konstruktionen av det vi i dag kallar en lesbisk eller en bisexuell identitet kan problematiseras. Här är det dock på sin plats att påpeka att Pia Lundahl inte uppfattar "den lesbiska identiteten" som ett problem utan snarare som ett redskap för att ifrågasätta och kanske till och med dekonstruera "den naturliga" heterosexuella identiteten.

Det konstruktivistiska tänkandet går som en röd tråd genom Lundahls studie och analyser av lesbiska och bisexuella kvinnors erfarenheter. En av hennes inspiratörer är filosofen Judith Butler och hennes teoretiska resonemang om framför allt kön, sexualitet och femininitet. Pia Lundahl visar god analytisk förmåga och teoretisk skärpa då hon diskuterar kvinnornas erfarenheter av att tillhöra den annorlunda sexualiteten. Hon lyckas inte bara med att konsekvent analysera sitt material utifrån ett konstruktivistiskt perspektiv, utan hon diskuterar också förhållandet mellan essentialism och konstruktivism och bemöter den kritik som riktas mot hennes perspektiv på ett övertygande vis. I slutet av sin bok skriver Lundahl:

[Det] konstruktivistiska perspektivet på subjektet, könet eller sexualiteten [handlar inte] om att betrakta identitet som något vi tar av och på, eller som en enkel fråga om att välja. Snarare handlar det om perspektiv som undersöker förutsättningar och begränsningar för våra identiteter, ja det som möjliggör oss som individer (s.221).

Lesbisk identitet ger med sina rika intervjuexempel en god bild av hur kvinnor upplever sig själva som lesbiska eller bisexuella men också av hur det omkringliggande samhällets värderingar sipprar ned över våra egna upplevelser av kropp, lust och kärlek.

Ännu ett viktigt tema i boken är de så kallade komma-ut-berättelserna. Lundahl karakteriserar dem som tvingande succéhistorier där berättelsens form är given: från tystnad och förnekelse till öppenhet och bejakande. Ett grundläggande drag i komma-ut-berättelserna är upplevelsen av att vara annorlunda. Utanförskapet eller vissheten om att inte vara "som alla andra" både komplicerar och underlättar komma-ut-processen. Lundahl menar att beroende på var,

när och under vilka omständigheter en kvinna lever och växer upp konstrueras hennes identitet — "jagidentiteten produceras genom att personliga erfarenheter tolkas i enlighet med vad som är möjligt att erfara" (s.66). Med andra ord så är upplevelsen av identitet en *sociopolitisk organisationsfråga* snarare än en fråga om *inre essens*. Det innebär väl också att öppningarna för förändring och alternativa identiteter är fler än vad som framställs av biologiska feministiska förklaringsmodeller. Men denna sociopolitiska organisationsförklaring ger inte bara en öppning för identitetsdekonstruktioner utan också möjligheter att ifrågasätta och demontera de maktförhållanden och hierarkier som vi idag tar för givna. Det är ett hoppfullt budskap.

Lesbisk identitet är en inspirerande studie och den ger många idéer för vidare forskning där nästa steg kanske kunde vara att dekonstruera den "självklara" heterosexuella identiteten.

Inger Ehn Knobblock